

væsentligste udformet i overensstemmelse med rådets lovudkast.

2. Gældende ret

2.1. Forligsmægling

2.1.1. Retsplejeloven indeholder ikke i dag regler om retsmægling forstået som en procesform, hvor retten udpeger en mægler til at bistå parterne med selv at nå frem til en aftalt løsning på deres tvist, der ikke tager udgangspunkt i parternes konkrete krav og de juridiske rammer herfor.

2.1.2. Det følger af retsplejelovens § 268, stk. 1, at retten mægler forlig i alle borgerlige domssager i første instans.

Forlig indgås ofte i overensstemmelse med en tilkendegivelse fra retten og med det indhold, som en dom i sagen må forventes at ville få.

Forligsforslag fra retten kan også inddrage visse rimelighedsbetragtninger. I det omfang sådanne betragtninger afviger fra det retlige indhold, som en eventuel dom i sagen ville have haft, skal parterne gøres opmærksomme herpå.

Der kan ikke ved retsforlig fastslås en retstilstand, som parterne ikke gyldigt kunne aftale udenretligt.

Retten bestemmer selv på hvilket tidspunkt under sagen, forligsmæglingen bør foretages. Forligsmægling kan ske på et hvilket som helst tidspunkt af sagens gang, også efter at sagen er optaget til dom.

2.1.3. Efter § 268, stk. 2, kan forligsmægling undlades, såfremt det på grund af sagens beskaffenhed, parternes forhold eller lignende omstændigheder på forhånd må antages, at mægling vil være forgæves. Forligsmægling kan således undlades, hvis sagen ikke er egnet dertil, f.eks. fordi den er af principiel karakter, sagsøgte ikke er mødt, eller det i øvrigt på forhånd er klart, at parterne ikke vil forlige sagen.

2.1.4. Efter § 268, stk. 3, kan mægling også foretages, når sagen er indbragt for højere instans. Forligsmægling i Højesteret forekommer dog i praksis kun i ganske ekstraordinære tilfælde.

2.1.5. Retsplejeloven indeholder ingen regler om, hvorledes forligsmæglingen nærmere skal foregå, men retsplejelovens § 269 giver retten mulighed for at lukke dørene under mæglingen, hvis dette må antages at fremme muligheden for at opnå forlig.

Parterne kan beslutte i forliget, hvorledes sagsomkostningerne skal fordeles, eller de kan overlade spørgsmålet til rettens efterfølgende afgørelse.

2.1.6. Efter retsplejelovens § 270 indføres indgåede forlig i retsbogen. Alternativt kan parterne vælge at indgå forliget udenretligt og hæve retssagen.

Et gyldigt retsforlig er efter almindelige aftaleretlige principper bindende for parterne. Indsigelser mod et forligs gyldighed må fremsættes under en ny sag i første instans eller under en fogedforretning til fuldbyrdelse af forliget; dog må indsigelser, der støttes på fejl ved rettens handlinger, gøres gældende ved kære.

2.2. Privat tvistløsning ved voldgift

Parterne kan aftale, at en bestemt tvist eller eventuelle fremtidige tvister i anledning af et bestemt retsforhold ikke skal løses af domstolene, men derimod af en voldgiftsret, som afgør tvisten med bindende virkning for parterne. En aftale om voldgift kan indgås vedrørende alle civilretlige forhold, som parterne har fri rådighed over. Voldgiftsretten kan enten etableres gennem en voldgiftsinstitution (institutionel voldgift) eller på et selvstændigt grundlag (ad hoc-voldgift).

Ved institutionel voldgift forstås, at en tvist afgøres af en voldgiftsret, som er nedsat gennem en fast voldgiftsinstitution. Den faste voldgiftsinstitution medvirker typisk ved voldgiftsrettens etablering og under voldgiftssagen, der som regel følger det pågældende instituts procesregler for voldgiftssager.

Ved ad hoc-voldgift forstås, at parterne i en konkret tvist etablerer en voldgiftsret på eget initiativ og uden nogen tilknytning til eller assistance fra en fast voldgiftsinstitution. Mens proceduren ved institutionel voldgift som udgangspunkt er fastlagt på forhånd i den valgte institutions procesregler, har parterne ved ad hoc-voldgift større mulighed for at skræddersy procesgrundlaget.

Voldgiftsloven finder som udgangspunkt anvendelse på enhver form for voldgift, som ikke er henlagt til specielle voldgiftsretter ved anden lov. Voldgiftsloven regulerer de væsentlige spørgsmål, der kan opstå i forbindelse med voldgift, f.eks. om anerkendelse af voldgiftsaftalen, voldgiftsrettens sammensætning, kompetence og sagsbehandling, sagsomkostninger samt voldgiftskendelsers ugyldighed og tvangsfuldbyrdelse.

2.3. Udenretlig mediation/konfliktmægling

Parterne i en konflikt vil normalt have forsøgt at løse tvisten selv, inden en retssag anlægges. Forhandlinger om en forligsmæssig løsning uden rettens medvirken kan også foregå, efter at retssag er anlagt.

Ønsker parterne hjælp til at løse tvisten udenretligt, kan parterne beslutte at inddrage en neutral media-